

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĐI
EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU

Lise eđitimi

I Sınıflar için

TARİH

Müfredatı (Öğretim Programı)

Üsküp, 2025 yılı

DERS PROGRAMINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Dersin Adı	Tarih
Dersin türü/kategorisi	Zorunlu
Sınıf	I (birinci)
Programda yer alan konular/alanlar	<ul style="list-style-type: none">• Основи на историјата, цивилизациите и државноста• Религија, идеи и моќ• Поврзување на светот низ историјата• Војни, конфликти и борби за слобода• Историјата и современиот свет
Ders saatleri	Haftada 2 ders saati / Yılda 72 ders saati
Ekipman ve araçlar	<ul style="list-style-type: none">• Dijital akıllı cihazlar.• Ders kitabı.• Ansiklopediler, sözlükler, tarih atlasları, tarih kaynakları koleksiyonları, tarih ders kitapları ve monografiler.• Dünya tarihinin tüm dönemlerine ait tarih haritaları (tarih öncesi, antik çağlar, Orta Çağ, modern zamanlar ve son yüzyıl).• Resimli materyal, hamer kağıdı, flipchart, işaretleyiciler, bilgisayar, LCD projektör.• Belgesel, uzun metrajlı ve animasyon filmler:<ul style="list-style-type: none">- tarih öncesi, antik medeniyetler, Orta Çağ, Yeni Yüzyıl ve son yüzyıl, kronolojik tablolar, dünya kültür mirası, Akdeniz, antik dünyanın harikaları, arkeolojik alanlar, dünya tarih müzeleri, hükümet organizasyonu, Orta Çağ'ın kültürel ve tarihi mirası, Hristiyanlık, İslam, Yahudilik, kiliseler, manastırlar, camiler, sinagoglar, ortaçağ şehirleri, hümanizm ve Rönesans, okullar, üniversiteler, coğrafi keşifler, bilimsel icatlar, 19. ve 20. yüzyıllardaki devrimler, tarih boyunca savaşlar, savaş suçları, uluslararası antlaşmalar, uluslararası örgütler, ekonomik

	değişimler, dünya nüfus artışı, salgın hastalıklar, doğal afetler.
Ders verecek öğretmen nitelikleri	<p>Tarih dersi, aşağıdaki niteliklere sahip kişiler tarafından verilebilir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Tarih Öğretmenliği mezunu olan, Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi VI A seviyesinde ve AKTS sistemine göre en az 240 kredi kazanmış veya VII/1. kademe eğitimini tamamlamış olanlar;• Tarih bölümü mezunu olan, Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi VI A seviyesinde ve AKTS sistemine göre en az 240 kredi kazanmış veya VII/1. kademe eğitimini tamamlamış olanlar;• Arkeoloji yan dalı olan Tarih Öğretmenliği programından mezun olan, Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi VI A seviyesinde ve AKTS sistemine göre en az 240 kredi kazanmış veya VII/1. kademe eğitimini tamamlamış olanlar.

ÖĞRENME KAZANIMLARI

Konu: **TARİHİN, MEDENİYETLERİN VE DEVLETÇİLİĞİN TEMELLERİ**

Toplam saat: 12

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Geçmiş ile bugün arasındaki ilişkiyi açıklar ve tarih öğrenmenin faydasını vurgular.
2. Tarihin geçmişi nasıl incelediğini açıklar.
3. Tarih öncesi dönemlerde ve eski uygarlıklarda insanların günlük yaşamını betimleyerek yeniden kurgular.
4. İlk insan topluluklarının yaşamını ve ilk devletlerin oluşumunu tanımlar.
5. Eski uygarlıkların toplumsal, ekonomik ve kültürel özelliklerini belirler.
6. Uygarlıkların sürekliliğinin insanlık gelişimi açısından önemini kavrar.
7. İlk şehirlerin gelişiminde kentsel devrimin rolünü açıklar.
8. Monarşi ve cumhuriyet gibi yönetim biçimlerinin temel özelliklerini analiz eder.
9. Eski uygarlıkların çöküş nedenlerini ve sonuçlarını açıklar ve bunlar arasında ilişki kurar.
10. Antik ve modern toplumların işleyişinde demokrasinin önemini değerlendirir.

Öğrenci:

1. Tarihin, bugünü anlamada ve geleceğe uyum sağlamada taşıdığı önemi takdir eder.
2. Eski uygarlıkların kültürel mirasının, modern dünyanın gelişimindeki önemine karşı farkındalık geliştirir ve saygı duyar.

İçerikler (ve terimler):

• Bilim olarak tarih

(tarih, tarih yazımı, geçmiş, kronoloji, zaman, mekan, dönemlendirme, tarih öncesi, tarihsel dönemler, zaman mesafesi)

Öğrencilerin aşağıdaki konulardaki yeteneklerini değerlendirme standartları:

- Tarih terimini tanımlar ve tarih yazımıyla arasındaki farkı açıklar;
- Geçmişin tarihin bir konusu olarak tanır;
- Tarihsel dönemleri listeler ve ayırt eder;
- Kronoloji, zaman ve mekanın anlamını açıklar;
- Dönemlendirmenin neden yapıldığını açıklar;
- Zaman mesafesini hesaplar;
- Dönemler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları analiz eder;
- Tarih çalışmanın neden önemli olduğunu değerlendirir;

<ul style="list-style-type: none">• Geçmiş nasıl inceliyoruz? (arkeoloji, tarihi kaynaklar, kanıt, gerçek, anlatı, yorumlama, yeniden yapılandırma, bağlam, stereotip, anakronizm)	<ul style="list-style-type: none">• Tarihin şimdiki zaman ve gelecekle ilgili önemini değerlendirir;• Tarihsel kaynak türlerini (yazılı, materyal, sözlü, görsel-işitsel) tanımlar ve sınıflandırır;• Geçmişe ilişkin materyal kaynakların incelenmesinde arkeolojinin önemini açıklar;• Tarihsel kaynaktan tarihsel yeniden yapılandırmaya kadar olan süreci açıklar;• Tarihsel kaynaklardaki gerçekleri, kanıtları ve anlatıları belirler;• Farklı türlerden ve zaman dilimlerinden tarihsel kaynakları karşılaştırır;• Bağlamın tarihsel yorumu nasıl etkilediğini analiz eder;• Gerçek, kanıt, anlatı ve yorum arasındaki rolü ve ilişkiyi analiz eder;• Tarihsel yazılardaki stereotipleri ve anakronizmleri tanımlar ve eleştirel bir şekilde analiz eder;• Farklı yorumların geçmişin anlaşılması üzerindeki etkisini değerlendirir;• Tarihin tarihin yeniden yapılandırılması ve yorumlanmasındaki rolünü değerlendirir;
<ul style="list-style-type: none">• Medeniyetin başlangıcı (Mezopotamya, Mısır, Hindistan, Çin, Fenike, nehirler, sulama sistemleri, anıtsal yapılar, toplumsal hiyerarşi, yazı)	<ul style="list-style-type: none">• En önemli antik uygarlıkları listeler ve bunları coğrafi konumlarına göre bir haritada konumlandırır;• Büyük nehirler ile ilk uygarlıkların gelişimi arasındaki ilişkiyi açıklar;• Tarım ve nüfusun hayatta kalması için sulama sistemlerinin önemini açıklar;• Anıtsal yapıların (piramitler, zigguratlar) dini ve politik yaşamdaki rolünü açıklar;• Antik uygarlıklarda yaşamı düzenlemede farklı yazı türlerinin (ideografik ve fonetik) işlevini ve önemini açıklar;• İlk uygarlıklardaki sosyal tabakaları ayırt eder ve bunları mülkiyet ve hiyerarşi kavramlarıyla ilişkilendirir;• Uygarlıkları sosyal, ekonomik ve kültürel yapıya göre karşılaştırır;• Yazı, örgütlenme, hukuk ve sanat gibi uygarlıkların kalıcı faydalarını tanımlar ve değer verir;• Antik uygarlıkların neden insanlığın daha da gelişmesinin temeli olarak kabul edildiğini değerlendirir;
<ul style="list-style-type: none">• Kentsel Devrim ve Güç Merkezi Olarak Şehir (şehir, medeniyet, erken dönem kentsel merkezler [Babil,	<ul style="list-style-type: none">• Antik kentlerin coğrafi konumunun politik ve ekonomik rolleriyle ilişkisini açıklar;• Kentin bir güç ve örgütlenme merkezi olarak gelişimini açıklar;• Kentsel yaşamı yönetmede yönetim, seçkinler ve yasaların işlevini açıklar;

<p>Ur, Memphis], sosyal tabakalar, seçkinler, yönetim, hukuk, işbölümü, ticaret)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Antik kentlerin ekonomik ilerlemesi için ticaretin ve işbölümünün önemini açıklar;• Sosyal tabakaları ayırır ve antik kent topluluklarında sosyal hiyerarşinin nasıl organize edildiğini açıklar;• Farklı kentsel ortamları kültürel, ekonomik ve sosyal yapılarına göre karşılaştırır;• Daha karmaşık toplumların ortaya çıkması için kentsel devrimin önemini değerlendirir;• Geçmişte ve bugün insanların birlikte yaşama ihtiyacını takdir eder;• Antik kentlerin modern kent toplumlarının öncüleri olarak rolünü takdir eder;
<p>• İlk eyaletlerde yaşam (devlet, hükümet, hukuk, kurumlar, toplumsal rol, mülkiyet, meslekler, köleler, vergiler, günlük yaşam)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Devletin toplumdaki siyasi örgütlenme biçimi olarak önemini açıklar;• Erken devletlerde yaşamı düzenlemede kurumların, hukukun ve hükümetin rolünü açıklar;• Erken devletlerdeki insanların günlük yaşamlarını meslekleri, yükümlülükleri ve yaşam koşulları aracılığıyla anlatır;• Mülkiyet, vergiler ve insanların sosyal statüleri arasındaki ilişkiyi analiz eder;• Kölelerin rolünü ve ekonomiye ve devletin işleyişine katkılarını analiz eder;• Sosyal rolleri (yöneticiler, askerler, rahipler, çiftçiler, zanaatkarlar, köleler) ayırır ve bunları hakları ve görevleriyle ilişkilendirir;• Hukukun ve kurumların düzen ve istikrarı sağlamadaki rolünü değerlendirir;• Toplumsal eşitsizliğin farklı toplumsal grupların günlük yaşamları üzerindeki etkisini değerlendirir;• Devletin ortaya çıkışını toplumların tarihsel gelişiminde önemli bir adım olarak değerlendirir;
<p>• Antik Yunan: Atina'da Demokrasi ve Sparta'nın Politik Sistemi (polis, vatandaşlar, demokrasi, oylama, ekklesia, Solon, Perikles, oligarşi, gerusia, eforlar)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Antik Yunan'da polisin karakteristik bir devlet örgütlenmesi biçimi olarak ortaya çıkışını anlatır;• Antik Yunan'daki polislerde vatandaşın siyasi yaşamdaki rolünü açıklar.• Solon ve Perikles'in reformları aracılığıyla Atina demokrasisinin gelişimini izler.• Atina demokrasisinin temel kurumlarını belirler;• Sparta'daki hükümet yapısını açıklar;• Atina ve Sparta'nın siyasi sistemlerini hükümet biçimine, vatandaş katılımına ve kurumlara göre karşılaştırır;

	<ul style="list-style-type: none">• Atina'da demokrasinin ortaya çıkışını, Avrupa'da demokratik fikirlerin daha sonraki gelişiminin temeli olarak değerlendirir;
<ul style="list-style-type: none">• Roma Cumhuriyeti (Roma, cumhuriyet, senato, konsüller, yargıçlar, veto, patrisyenler, plebler, hukuk, Gracchi kardeşler)	<ul style="list-style-type: none">• Roma'nın coğrafi ve tarihi kökenlerini ve Cumhuriyet'in ortaya çıkışındaki önemlerini açıklar;• Roma Cumhuriyeti'nin yaratılış sürecini ve siyasi örgütlenmesini anlatır;• Senato, konsüller ve yargıçların Cumhuriyet'in işleyişindeki önemini açıklar;• Patrisyenler ile plebler arasındaki ilişkiyi ve siyasi haklar mücadelesini açıklar;• Pleb çıkarlarını korumada hukukun ve veto kurumunun önemini açıklar;• Gracchi kardeşlerin reformlarını ve Cumhuriyet'in istikrarı üzerindeki etkilerini analiz eder;• Roma Cumhuriyeti'nin siyasi sistemlerini ve Atina demokrasisini vatandaş katılımı ve kurumsal yapı açısından karşılaştırır;• Roma Cumhuriyeti'ni Avrupa'da hukukun ve siyasi sistemlerin daha sonraki gelişimi için bir temel olarak değerlendirir;
<ul style="list-style-type: none">• Antik çağdaki imparatorluklar (monarşi, krallık, imparatorluk, primogeniture, tebaa, Ahameniş İmparatorluğu, Makedonya Kralı III. İskender'in İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu, Octavianus Augustus)	<ul style="list-style-type: none">• Daha önemli antik imparatorlukların bazılarını ve bunların topraklarını, yöneticilerini ve güç merkezlerini açıklar;• Monarşi, krallık ve imparatorluk terimleri arasındaki farkı açıklar.• Antik imparatorluklardaki güç hiyerarşisini ve yönetici ile uyruklar arasındaki ilişkiyi açıklar;• Farklı antik imparatorluklardaki iktidar, genişleme ve iktidarı sürdürme yollarını karşılaştırır;• İmparatorlukların yükseliş ve düşüş nedenlerini ve iç zayıflıklarını analiz eder;• İmparatorlukları şekillendirmede askeri fetihlerin ve kültürel alışverişin rolünü değerlendirir;• Antik imparatorlukların Avrupa ve Asya'nın tarihi gelişimindeki önemini değerlendirir;
Etkinlik Örnekleri Kronolojik tabloların hazırlanması: <ul style="list-style-type: none">• İlk uygarlıkların, devletlerin ve yazıların ortaya çıkışı;	

- İlk devletlerin gelişimindeki kilit olaylar.

Tarihi ve sessiz haritaların hazırlanması ve işaretlenmesi:

- Antik devletlerin konumları;
- Antik imparatorlukların yayılımı ve önemli savaşlar.

Bilgi Yarışması / Kısa Test:

- Konu: “Eski uygarlıklar” (konum, nüfus, doğal koşullar, yazılar, hükümdarlar, yönetimler, yapılar, kültürel başarılar, teknik buluşlar)

Sınıflandırma ve kısa sunum (grup veya ikili çalışma):

- Tarihî kaynakların türlerine göre sınıflandırılması ve araştırma sürecindeki rollerinin analizi;
- Yazı türleri, ortaya çıktıkları zaman ve mekân, modern yazılara etkileri;
- Tarihi olayların dönemlendirmeye göre ayrılması (Antik Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ, En Yeni Çağ).

Araştırma ve eleştirel düşünme:

Bireysel internet araştırmaları:

- “Tarihi öğrenmenin faydası nedir?” sorusu kapsamında öğrenciler tarih yazımının temel özelliklerini tanımlar (kaynak seçimi, analiz, yorum, günümüzle ilişkilendirme);
- Aynı olayla ilgili farklı kaynakların araştırılması yoluyla olguların görüş veya yorumlardan ayrılması;
- Alternatif tarih analizleri: “Ya şöyle olsaydı...?” senaryoları (örneğin: Büyük İskender genç yaşta ölmeseydi ve fetihlere devam etseydi?).

Görselleştirme ve yaratıcı üretim:

Poster hazırlama:

- “Tarihçiler geçmişin resmini nasıl oluşturur?” – kaynakların, olguların, bağlamın ve yorumun birleştirilmesiyle.

Tartışmalar ve gerekçeli fikir beyanı:

- İnsanlık tarihini dönüştüren olaylar;
- Doğal koşulların ve coğrafi konumun antik uygarlıkların gelişimine etkisi;
- İmparatorlukların yükselişine ve çöküşüne katkıda bulunan etkenler;
- Tarihi her zaman kazananlar mı yazar?

Karşılaştırmalı analiz:

- Konu: Devlet sistemlerinin karşılaştırılması – monarşi ve demokrasi;

- Konu: Geçmişte ve günümüzde günlük yaşam – benzerlikler ve farklar.

Geçmişle özdeşleşme:

- Antik dönemden kültürel mirasın araştırılması ve sunumu (eşya, fikir, gelenek) – günümüzdeki sembolik ya da pratik yansımaları.

Tarihin güncellenmesi:

Tartışma:

- “Demokrasi neden ve nasıl günümüzün baskın yönetim biçimi hâline geldi?” – özgürlük, vatandaşlık ve katılım ilkeleri üzerinden değerlendirme;
- Modern örnekler üzerinden Roma’nın “böl ve yönet” stratejisine benzer taktiklerin etik analizi.

Tarihte bireyin rolü:

- Sezar’ın siyasi eylemlerinin olumlu ve olumsuz yönlerinin analizi – Roma Cumhuriyeti’nden İmparatorluğa geçişteki sembolik önemi.

Eleştirel tarihsel düşünme ve problem çözme:

- Tarih yazımında olgu ve yorum ayrımı – metin ve kaynakların analiziyle;
- Antik uygarlıklarda süreklilik ve değişimin analizi – hangi alanlar (yönetim, yazı, din) en uzun süre kalıcı oldu ve neden?
- Tartışma: tarihî bir kanıt nedir ve güvenilirliği nasıl doğrulanır?

Canlandırma / Simülasyon:

- Öğrenciler, Büyük İskender ile farklı fethedilen halkların temsilcileri arasında bir toplantıyı canlandırır. Her grup kendi halkının kültürünü tanıtır. İskender, bu kültürleri imparatorluğa nasıl entegre edeceğine karar verir.

Deneme yarışması – konu başlıkları:

- Geçmiş incelemek bize bugünü anlamada nasıl yardımcı olur?;
- İlk devletlerin oluşumu ve ilkel topluluklarda iktidarın ortaya çıkışı süreci;
- Antik bir uygarlıkta yaşasaydım, kim olmak isterdim ve neden?

Konu: **DİN, FİKİRLER VE GÜÇ**

Toplam ders saati: 19

ÖĞRENME KAZANIMLARI:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Antik ve ortaçağ toplumlarında güç kavramlarının oluşumunda inançların ve dinlerin rolünü anlar.
2. Hristiyanlık ve İslam arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirler.
3. Kilise'nin Avrupa halklarının tarihsel gelişimindeki rolünü açıklar.
4. Feodal toplumun işleyişini ve sosyal yapısını tanımlar.
5. Rönesans ve Aydınlanma'nın Orta Çağ ve modern zamanlarda yeni güç kavramlarının oluşumundaki etkisini açıklar.
6. Reformasyon'un Avrupa siyasi tarihindeki ve kapitalist toplumsal düzenin gelişimindeki rolünü analiz eder.
7. Fransız Devrimi'nin feodalizmin ortadan kaldırılması ve ulus-devlet fikirlerinin gerçekleştirilmesi açısından önemini değerlendirir.
8. Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın insanlığın daha da gelişmesindeki etkisini değerlendirir.
9. Güç yapısını ve teokratik, mutlakıyetçi ve ulusal devletlerin işleyişini karşılaştırır. 10. Milletlerin ve ulus-devletlerin ortaya çıkış sürecini ayrıntılı olarak açıklar ve modern dünyadaki önemlerini değerlendirir.

Öğrenci:

1. Özgürlük, insan hakları ve akıl hakkındaki modern fikirlerin oluşumunda dini ve bilimsel dünya görüşlerinin rolünü takdir eder.
2. Orta Çağ ve modern çağda insanlığın gelişiminde temel fikirlerin itici gücü olan kişiliklere saygı geliştirir.

İçerik (ve terimler):

• Tarih boyunca inançlar ve dinler

(din, mit, politeizm, monoteizm, Yahudilik, Hristiyanlık, İslam, Budizm, rahiplik, kutsal metin, teokrasi, tapınak)

Öğrencilerin aşağıdaki konulardaki yeteneklerini değerlendirme standartları:

- Temel dini sistemleri (çok tanrıcılık, tek tanrıcılık) adlandırır ve antik ve ortaçağdaki başlıca dinleri listeler;
- Dini öğretilerin (Yahudilik, Hristiyanlık, İslam, Budizm) temellerini, kutsal kitaplarını ve ritüellerini açıklar?
- Farklı tarihi ve coğrafi bağlamlarda dinlerin ortaya çıkış, yayılma ve kurumsallaşma sürecini açıklar;
- Dini senkretizmi ve eski dinlerin sonrakiler üzerindeki etkisini tanıır;
- Dinleri etik mesajları, dünya görüşleri ve güce yönelik tutumları açısından

	<p>karşılaştırır;</p> <ul style="list-style-type: none">• Din ve devlet gücü arasındaki ilişkiyi, özellikle teokrasi, ilahi meşruiyet veya din ile siyasi güç çatışması durumlarında analiz eder;• Dinlerin antik ve ortaçağda halkların tarihsel gelişimindeki önemini değerlendirir;• Asya'nın dünya dinlerinin gelişimi üzerindeki kültürel ve medeniyetsel etkisini değerlendirir;
<p>• Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans, Romalılar, Konstantinopolis, imparator, Ortodoksluk, teokrasi, Konstantin, I. Justinianus, tema, yasa)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Doğu Roma İmparatorluğu ile ilgili temel kavramları adlandırır (Bizans, Romalılar, Konstantinopolis, imparator, Ortodoksluk);• Bizans'ın oluşumunu ve Büyük Konstantin'in Hristiyanlığın gelişimi ve dinin devletteki konumu için önemini açıklar;• Justinianus I'in saltanatını üç açıdan açıklar: hukukun kodifikasyonu, mimari projeler ve imparatorluğun restorasyonu.• Bizans'ta kilise ve devlet arasındaki ilişkiyi, teokratik unsurlara (ikonoklazm, otosefali, senfoni) örneklerle açıklar.• Bizans sisteminin özelliklerini analiz eder ("temalar" sistemi, idari merkezleşme, laik ve manevi gücün birliği);• Bizans'ın gerilemesinin nedenlerini analiz eder; buna iç sorunlar, askeri tehditler ve Batı ile kültürel bölünmeler dahildir.• Bizans medeniyetinin Balkanlar ve ötesinde kültürel ve manevi gelişim için önemini değerlendirir
<p>• Orta Çağ'da Hristiyan kilisesinin rolü (İncil, dogma, ayin, teokrasi, hiyerarşi, papalık, yatırımlar, endüljanslar, şizm, sapkınlık)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Hristiyanlığın yayılmasını ve kilisenin ortaçağ Avrupa'sında evrensel bir kurum olarak rolünü anlatır;• Teokrasi, yatırım, papalık ve ondalık kavramları aracılığıyla kilise ile devlet arasındaki ilişkiyi açıklar;• Doğu ve Batı Kiliseleri arasındaki bölünmenin nedenlerini ve sonuçlarını analiz eder;• Hristiyan inancının günlük yaşam, kültür, sanat ve eğitim üzerindeki etkisine dair örnekler verir;• Hristiyanlığın Avrupa medeniyetinin ve Avrupa değerlerinin gelişimindeki rolünü değerlendirir;
<p>• İslam ve Doğu İmparatorlukları</p>	<ul style="list-style-type: none">• İslam dininin temel prensiplerini, öğretilerini ve ritüellerini listeler;

<p>(Muhammed, Kuran, İslam'ın Beş Şartı, Sünniler, Şiiler, Cihat, Şeriat, Halife, Araplar, Kurtuba, Bağdat, Osmanlı İmparatorluğu)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Orta Çağ'da dini kurumları ve İslam'ın insanların günlük yaşamlarındaki rolünü açıklar;• İslam'ın yayılmasını ve Asya, Afrika ve Avrupa'daki ilk Müslüman devletlerin ve imparatorlukların oluşumunu açıklar;• Başlıca İslam dini okullarını (Sünni ve Şii) ayırt eder ve bunların devlet gücüyle ilişkilerini açıklar;• İslam kültür merkezlerinin önemini ve bilim, sanat ve eğitimdeki rollerini açıklar;• Orta Çağ'da İslam medeniyetinin yükselişinin ve düşüşünün nedenlerini açıklar;• Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar ve Orta Doğu'da İslam'ın ve çok kültürlü yaşamın gelişimi için önemini analiz eder;• İslam'ın Asya, Afrika ve Avrupa'nın bazı bölgelerindeki insanların kültürel ve politik kimliğini şekillendirmedeki rolünü değerlendirir.
<p>• Avrupa'da Feodalizm ve Monarşiler (Fief, Serflik, Vassal, Serf, Kral, Merkeziyetçilik/Merkeziyetsizlik, Vergiler, Kutsal Roma İmparatorluğu, Franklar, Vikingler)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Feodal toplumsal düzenin oluşum sürecini ve Hristiyanlıkla bağlantısını açıklar;• Feodal toplumsal düzeni devlet yönetiminden ayırır;• Feodal hiyerarşiyi kral, vasallar ve serfler arasındaki ilişkiler yoluyla analiz eder;• En önemli Avrupa monarşilerinin önemini ve yöneticilerinin ortaçağ Avrupa'sının oluşumundaki rollerini açıklar;• Orta Çağ'da merkezileşme ve ademi merkeziyetçilik süreçlerinin önemini açıklar;• Frankların devletini örgütlenme, toprak ve din açısından Batı Roma İmparatorluğu ile karşılaştırır;• Vikinglerin, Slavların ve Arapların Orta Çağ'da Avrupa'daki siyasi ve kültürel değişimler üzerindeki etkisini açıklar;• Feodal düzenin ortaçağ Avrupa halklarının ve kimliklerinin gelişimi için önemini değerlendirir;
<p>• Hümanizm ve Rönesans</p>	<ul style="list-style-type: none">• Avrupalıların dünya görüşünde bir dönüm noktası olarak hümanizmin ve

<p>(insanlık, yeniden doğuş, sanat, bilimsel kanıt, deney, da Vinci, Dante, Petrarch, Boccaccio, Kopernik)</p>	<p>Rönesans'ın önemini açıklar;</p> <ul style="list-style-type: none">• İtalya'da Rönesans'ın ortaya çıkışının sosyal, ekonomik ve kültürel ön koşullarını açıklar;• Sanat, edebiyat ve bilim alanlarındaki kilit temsilcileri ve eserlerini listeler;• Hümanist düşüncenin özelliklerini ve insana, eğitime ve doğaya dair yeni görüşü açıklar;• Rönesans'ın gelişiminde siyasi güç, himaye ve kentsel elitlerin rolünü analiz eder;• Rönesans'ın ortaya çıkışından önce ve sonra Avrupa'nın sosyal ve kültürel özelliklerini karşılaştırır;• Hümanizm ve Rönesans'ın getirdiği değişikliklerin faydalarını ve zorluklarını değerlendirir;• Hümanizm ve Rönesans'ın modern toplumun ve bilimsel düşüncenin gelişimindeki rolünü değerlendirir;
<p>• Reformasyon ve Karşı Reformasyon (Martin Luther, Thomas Münzer, VIII. Henry, Protestanlık, Anglikanizm, Huguenotlar, endüljanslar, Loyola'lı Ignatius, Cizvitler, Engizisyon, Gutenberg)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Reform'un nedenlerini ve Katolik Kilisesi'nin tepkisini açıklar;• Reform ve Karşı Reform'daki kilit figürleri ve rollerini belirler;• Başlıca Protestan hareketlerini öğretilerine ve örgütlenmelerine göre ayırt eder;• Reform hareketlerini destekleme veya karşı çıkmada devlet gücünün rolünü açıklar;• Reform fikirlerinin yayılmasında matbaa ve yeni medyanın etkisini analiz eder;• Avrupa'daki dini çatışmaların ve savaşların doğasını ve sonuçlarını açıklar.• Trent Konseyi'nden önce ve sonra Roma Katolik Kilisesi'ni karşılaştırır;• Reform ve Karşı Reform'un dini çeşitliliğin ve çağdaş Avrupa toplumlarının gelişimindeki tarihsel rolünü değerlendirir.
<p>• Bilim ve yeni dünya görüşü (bilimsel yöntem, deney, tümevarım, ampirizm, rasyonalizm, Galileo, Newton, Descartes, Bacon, teleskop)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Bilimsel devrim döneminin en önemli bilim insanlarını listeler ve bunları keşifleriyle ilişkilendirir;• Bilimsel yöntemi, bilimde yeni bir düşünme ve kanıtlama yolu olarak açıklar;• Rasyonel ve deneysel bilgi ilkesini dini inançtan ayırır.• Bilimin gelişiminde teknolojinin (teleskop, matbaa, mikroskop) rolünü analiz eder;• Bilimsel bilginin yayılmasında üniversitelerin ve basının önemini açıklar;• Rönesans ile yeni bir bilimsel dünya görüşünün ortaya çıkışı arasındaki bağlantıyı açıklar;• Bilimin modern toplumu şekillendirmedeki rolünü değerlendirir.

<p>• Yeni Yüzyıldaki İmparatorluklar (İspanya, İngiltere/Britanya, Fransa, Rusya, Habsburg İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu, sömürgecilik, merkantilizm, ticaret şirketleri, kölelik, misyonerler)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Yeni yüzyıldaki başlıca Avrupa emperyal güçlerini ve sömürge mülklerini listeler;• Merkantilizm, ticaret şirketleri ve sömürgecilik kavramları aracılığıyla imparatorlukların ekonomik sistemini açıklar;• Sömürge sisteminin işleyişini emek, kölelik, misyonerlik çalışmaları ve kültürel egemenlik aracılığıyla açıklar;• Avrupa imparatorluklarının gelişimini ortaçağ öncülleriyle karşılaştırarak analiz eder;• Avrupa imparatorluklarını askeri, ekonomik ve sömürge politikalarına göre karşılaştırır;• Küresel etki mücadelesi bağlamında imparatorluklar arasındaki siyasi rekabetleri ve ittifakları analiz eder;• Emperyal genişlemenin modern dünyanın yaratılmasındaki rolünü ve Avrupa ve sömürgeleştirilmiş dünya için uzun vadeli sonuçlarını değerlendirir.
<p>• Aydınlanma fikirleri (akıl, toplumsal sözleşme, güçler ayrılığı, bireysel haklar ve özgürlükler, halk egemenliği, Voltaire, Locke, Rousseau, Montesquieu, ansiklopedi)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Aydınlanma'nın dünya görüşünde akıl ve rasyonel düşüncenin önemini açıklar;• Aydınlanma siyasi düşüncesinin temel kavramlarını açıklar: toplumsal sözleşme, halk egemenliği, güçler ayrılığı;• Bireysel hak ve özgürlüklerin insan onurunun ve hukukun üstünlüğünün temeli olarak önemini açıklar;• Aydınlanma fikirlerini belirli düşünürler ve eserleriyle ilişkilendirir;• Ansiklopedinin Aydınlanma ruhunun ve bilginin erişilebilirliğinin bir sembolü olarak rolünü analiz eder;• Aydınlanma fikirlerini 18. yüzyıldaki mevcut hükümet ve toplum biçimleriyle karşılaştırır;• Aydınlanma'nın demokrasi, insan hakları ve eğitim hakkındaki çağdaş fikirler için tarihsel önemini değerlendirir.
<p>• Mutlakiyetçilik ve aydınlanmış mutlakiyetçilik (sınırsız güç, ilahi hak, merkezileşme, Louis XIV, Aydınlanma, reformlar, Büyük Petro I, Büyük Frederick II, Büyük Catherine II, Joseph II)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Mutlakiyetçilik kavramını ve ilahi hak aracılığıyla meşruiyetin temelini açıklar;• Aydınlanmış mutlakiyetçiliğin temel özelliklerini ve Aydınlanma fikirleriyle bağlantısını açıklar;• Başlıca aydınlanmış mutlakiyetçileri belirler ve bunları belirli reformlarla ilişkilendirir;

	<ul style="list-style-type: none">• Mutlakiyetçiliği ve aydınlanmış mutlakiyetçiliği, yönetim biçimi, meşruiyet ve halkla ilişkiler açısından karşılaştırır;• Batı ve Doğu Avrupa devletleri arasındaki merkezileşme, reform ve modernleşme süreçlerindeki farklılıkları analiz eder;• Aydınlanmış mutlakiyetçiliğin gelecekteki demokratik fikirler ve devrimler için zemin hazırlamadaki rolünü değerlendirir;• Aydınlanmış mutlakiyetçilik içindeki reformların tarihsel önemini ve sınırlamalarını değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Amerikan Devrim Savaşı: Fikirler ve Yeni Bir Ulusun Yaratılması (koloniler, vergiler, Boston Çay Partisi, Kıta Kongresi, Washington, Bağımsızlık Bildirgesi, Jefferson, medeni haklar, anayasa, cumhuriyet)	<ul style="list-style-type: none">• Kolonilerin İngiliz yönetiminden duyduğu memnuniyetsizliğin nedenlerini açıklar (vergi, siyasi temsil eksikliği);• Bağımsızlık Savaşı'nın başlangıcından sonuna kadar olan önemli olayları belirler;• Aydınlanma fikirlerinin Bağımsızlık Bildirgesi üzerindeki etkisini açıklar;• ABD Anayasası'nda yer alan temel değerleri açıklar;• Amerikan bağımsızlık mücadelesini Avrupa'daki mutlakiyetçi sistemlerle karşılaştırır;• Amerikan Devrimi'nin modern demokrasilerin gelişiminde bir dönüm noktası olarak tarihsel önemini değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Fransız Devrimi (sınıflar, feodalizm, Bastille, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi, cumhuriyet, Jakobenler, Robespierre, Terör, Rehberlik, Napolyon Bonapart)	<ul style="list-style-type: none">• Fransız Devrimi'nin patlak vermesinin nedenlerini açıklar;• Bastille'in basılması ve İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin kabulü de dahil olmak üzere devrimin ilk aşamasındaki önemli olayları anlatır;• İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin özgürlük, eşitlik ve medeni haklar kavramlarının gelişimi için önemini açıklar;• Devrimin ana aşamalarını belirler: monarşinin devrilmesi, cumhuriyetin kurulması, Terör ve Direktuar;• Jakobenler ve Robespierre'in eylemlerini devrimin radikalleşmesiyle ilişkilendirir;• Devrimin hedeflerini sonuçlarıyla karşılaştırır - monarşinin devrilmesinden Napolyon'un ortaya çıkışına kadar;• Devrim sırasında şiddetin ve siyasi istikrarsızlığın rolünü analiz eder;• Fransız Devrimi'nin demokrasi, anayasacılık ve insan hakları hakkındaki modern fikirleri şekillendirmedeki tarihsel önemini değerlendirir.

• **Yeni yüzyılda insanlar ve devlet hakkındaki fikirler**

(ulus, egemenlik, milliyetçilik, kimlik, etnik köken, liberalizm, anayasal monarşi, parlamenter monarşi, bireycilik, serbest piyasa)

- Millet kavramını açıklar ve milli aidiyetin kültürel ve medeni unsurlarını birbirinden ayırır;
- Halk iktidarının temeli olarak egemenliğin anlamını açıklar;
- Milliyetçilik kavramını ve ulus-devletlerin yaratılmasındaki etkisini açıklar;
- Hükümet ve vatandaşlarla ilişkilerine göre anayasal ve parlamenter monarşi biçimlerini birbirinden ayırır;
- Bireysel haklar ve piyasa özgürlüğü ile ilgili politik ve ekonomik bir fikir olarak liberalizmin gelişimini açıklar;
- Bireyciliği yeni yüzyıldaki değerlerdeki değişimle (kolektiften bireysel sorumluluğa ve özgürlüğe) ilişkilendirir;
- Serbest piyasa ekonomik sistemi ile liberal devlet kavramı arasındaki ilişkiyi analiz eder;
- Modern devletlerin ve demokrasilerin oluşumunda millet, özgürlük ve anayasacılık fikirlerinin tarihsel önemini değerlendirir.

Etkinlik Örnekleri

Kronolojik tablolar hazırlama:

- Dünya dinlerinin ortaya çıkışı ve yayılışı (Hinduizm, Budizm, Musevilik, Hristiyanlık, İslam kronolojisi);
- Temel reform hareketleri.

Tarihi ve sessiz haritaların hazırlanması ve işaretlenmesi:

- Dinlerin zaman ve mekân içindeki yayılımı;
- Ortaçağ devletleri;
- Rönesans kültür merkezleri ve ilk üniversiteler;
- 17. ve 18. yüzyılda Avrupa'daki mutlak monarşiler.

Bilgi yarışması / quiz:

- Rönesans ve Aydınlanma döneminden önemli şahsiyetler ve fikirlerin doğa ve toplum bilimlerinin gelişimine katkıları.

Sınıflandırma ve kısa sunum (grup çalışması veya ikili çalışma):

- Dünya dinlerinin türlerine göre sınıflandırılması (monoteist/politeist/felsefi);
- Aydınlanma düşünürlerinin din ve devlete bakışına göre sınıflandırılması (din karşıtı/ılımlı/rasyonalist);

- İdeolojik temeline göre yönetim biçimleri (teokrasi, mutlakiyetçilik, aydınlanmış mutlakiyet, cumhuriyet).

Araştırma ve eleştirel düşünme:

İnternette bireysel araştırma konuları:

- Martin Luther yeni bir din mi yaratmak istemiştir, yoksa mevcut kiliseyi mi reforme etmek istemiştir?
- Aydınlanma hareketi dini özgürlükler hakkında düşünceyi nasıl değiştirmiştir?

Görselleştirme ve yaratıcı üretim:

Poster hazırlama konusu:

- “Rönesans – İnsana dönüş” başlığı altında temel Rönesans fikirlerinin görseller ve alıntılarla sunulması.

Tartışmalar ve gerekçeli fikir beyanı:

- Hristiyanlık ve İslam arasındaki benzerlikler ve farklar;
- Bizans İmparatorluğu'nun 15. yüzyıla kadar nasıl ayakta kaldığı;
- Rönesans'ın neden Batı Avrupa'da başladığına ve geliştiğine katkıda bulunan koşullar.

Karşılaştırmalı analiz:

- Teokratik, mutlakiyetçi ve ulusal devletlerin karşılaştırılması.

Geçmişle özdeşleşme:

- Rönesans, Reform, Aydınlanma veya mutlak monarşiler döneminde yaşayan hayali kişilerin günlükleri veya mektuplarının yazılması (örneğin: 1500 yılında Paris'te bir öğrenci; Leonardo da Vinci döneminde Floransa'da bir sanatçı; XIV. Louis döneminde bir saraylı; İngiltere'de yeni fikirleri yayan genç bir aydınlanmacı).

Tarihi güncelleme:

- Fransız Devrimi'nin idealleri günümüzde: Özgürlük, eşitlik ve kardeşlik çağdaş toplumlarda nerede görülüyor?

Tarihte bireyin rolü:

- Leonardo da Vinci'nin sanatçı, bilim insanı ve Rönesans ruhunun simgesi olarak katkılarının analizi;
- Martin Luther'in toplum üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi: olumlu ve olumsuz sonuçların belirlenmesi.

Simülasyon:

- Öğrenciler, Voltaire, XV. Louis ve bir kardinal arasında hayali bir diyalog canlandırır ve kralların ilahi hakkı ile din özgürlüğü hakkında tartışır;

- Sapkınlık davası canlandırması.

Tarihte iklimsel faktörlerin rolü:

- İzlanda'daki bir volkanik patlamanın Fransız Devrimi'nin nedenlerinden biri olarak etkisi.

Deneme yarışması – konu başlıkları:

- Rönesans – Avrupa ve dünya gelişiminde kilit rol;
- Bir mutlakiyetçi hükümdar aydınlanmacı olabilir mi?
- Aydınlanma fikirleri Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nı nasıl etkilemiştir?

Konu: **DÜNYAYI TARİH ARACILIĞIYLA BAĞLAMAK**

Toplam deres saati: 10

ÖĞRENME KAZANIMLARI:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Tarih boyunca göçlerin nedenlerini ve sonuçlarını tanımlayın.
2. Dünyayı birbirine bağlama sürecinde fikir alışverişinin ve ticaretin rolünü açıklayın.
3. Büyük Coğrafi Keşiflerin belirli bir tarihsel anda ortaya çıkmasının nedenlerini belirleyin.
4. Teknik keşifler, coğrafi keşifler ve göçler arasındaki bağlantıyı açıklayın.
5. Toprakları birbirine bağlama ve toprakları keşfetme kavramlarını karşılaştırın.
6. Farklı toplumların gelişiminde ve kültürel bakış açılarındaki farklılıklarda "ötekini keşfetmenin" rolünü değerlendirin.
7. Dünya tarihindeki önemli olaylar olarak sömürgeleştirmenin ve sanayi devriminin rolünü analiz eder.
8. Küreselleşmeyi, dünyayı birbirine bağlama sürecinde teknik keşiflerin rolünün kanıtı olarak değerlendirin.

Öğrenci:

1. İnsanlığın gelişiminde dünya halklarını birbirine bağlamanın rolünü değerlendirir.

2. Çeşitliliğin ve fikir alışverişinin tarihi ve küresel toplumları şekillendiren olumlu değerler olarak kabul edilmesinin önemi konusunda farkındalık geliştirir.

İçerik (ve terimler):

• **Tarih boyunca göçler ve yeniden yerleşimler**
(göç, Hint-Avrupalılar, büyük halk göçü, asimilasyon, entegrasyon, kültürel senkretizm, etnik simbiyoz, barbarlar, Attila, sonuçlar)

Öğrencilerin aşağıdaki konulardaki yeteneklerini değerlendirme standartları:

- Tarihteki başlıca göç süreçlerini belirler ve bunları coğrafi ve zamansal bağlamlarına bağlar;
- Tarihi göçlerin nedenlerini (iklim, yiyecek, baskılar, savaşlar) ve yerli topluluklar üzerindeki etkilerini açıklar;
- Göç eden ve yerli gruplar arasındaki ilişkiyi entegrasyon, asimilasyon, etnik simbiyoz ve kültürel senkretizm kavramları aracılığıyla analiz eder;
- Hunların ve Attila'nın Büyük Halk Göçü'ndeki tarihi rolünü ve Avrupa üzerindeki etkilerini açıklar;
- Kitlesele göçlerden önce ve sonra belirli bir bölgedeki sosyal ve kültürel değişimleri karşılaştırır;
- "Barbarlar" kavramını kültürel bir algı olarak yorumlar ve "ötekiliğin" kişinin kendi kimliğinin oluşumunu nasıl etkilediğini açıklar;
- Göçlerin Avrupa ve Asya halklarının tarihi gelişimi ve kültürel zenginliği için uzun vadeli önemini değerlendirir.

• **Antik ve Orta Çağ'da Avrasya'yı Birleştirmek**
(İpek Yolu, Baharat Yolu, Haçlı Seferleri, Moğol İmparatorluğu, Pax Mongolica, Marco Polo, pazar, arz ve talep, kar, menkul kıymetler)

- Avrupa ve Asya alanlarının birbirine bağlandığı ana ticaret ve kültürel yolları listeler (İpek Yolu, Baharat Yolu, deniz ve kara yolları);
- Haçlı Seferlerinin kökenini, nedenlerini ve yönlerini ve Doğu ile Batı'yı birbirine bağlamadaki etkilerini açıklar;
- Moğol İmparatorluğu ve Pax Mongolica'nın Doğu ile Batı arasındaki ticareti, hareketi ve alışverişi kolaylaştıran faktörler olarak önemini anlar;
- Seyahat yazarlarının (örn. Marco Polo) kültürel değişim sürecindeki rolünü ve Avrupa'nın Asya algısını analiz eder;
- Avrasya'da fikirlerin, teknolojilerin, malların ve kültürlerin yayılmasında ticaretin rolünü analiz eder.
- Pazar, talep, arz ve kâr kavramlarını Orta Çağ'daki ticaretle ilişkilendirir;

	<ul style="list-style-type: none">• Finansal araçların (örn. menkul kıymetler) gelişimini ve uzun mesafeli ticareti kolaylaştırmadaki rollerini açıklar;• Avrasya'nın bağlanması ve küreselleşme süreçlerinin gelişimi için ticaret yollarının tarihi önemini takdir eder.
Büyük Coğrafi Keşifler ve Yeni Dünya'nın Kolonileştirilmesi (Kolomb, Magellan, Amerika, fatihler, yerli halklar, Kolombiyalı mübadelesi, kölelik, sömürgecilik, asimilasyon, Avrupamerkezcilik)	<ul style="list-style-type: none">• Büyük coğrafi keşiflerin temel nedenlerini belirler ve önemli denizcileri (Kolomb, Magellan, Diaz) adlandırır;• Yeni Dünya'nın keşfi ve sömürgeleştirilmesi sürecinde İspanya, Portekiz, Fransa ve İngiltere'nin rolünü açıklar;• Coğrafi keşiflerin ticaret, teknoloji ve küresel kültürel değişimin (Kolomb değişimi) gelişimi üzerindeki etkisini açıklar;• Avrupa'daki ve sömürgeleştirilmiş bölgelerdeki keşiflerin sosyal ve ekonomik sonuçlarını karşılaştırır;• Sömürgeleştirilen yerli halklar üzerindeki ekonomik, politik ve kültürel sonuçlarını analiz eder;• Teknik keşiflerin (pusula, gemiler, ateşli silahlar) genişlemeyi ve egemenliği kolaylaştırmadaki rolünü yorumlar;• Büyük coğrafi keşiflerin dünyayı birbirine bağlama süreci ve küreselleşmenin başlangıcı açısından önemini değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Sanayi Devrimi ve teknolojik yenilikler (endüstri, fabrika, buhar makinesi, kömür, lokomotif, demiryolu, telgraf, elektrik, Watt, Tesla)	<ul style="list-style-type: none">• Endüstriyel üretimin ortaya çıkışını açıklar ve çalışma biçimindeki, enerji kaynaklarındaki ve emeğin örgütlenmesindeki temel değişiklikleri tanımlar;• Birinci ve ikinci sanayi devrimlerindeki en önemli mucitleri ve teknolojik yenilikleri ve bunların endüstriyel üretim açısından önemini belirler;• Yeni teknolojilerin uygulanmasını ve bunların günlük yaşam, iletişim ve hareketlilik üzerindeki etkilerini analiz eder;• Endüstriyel devrimlerin çevre üzerindeki etkisini açıklar;• Birinci ve ikinci sanayi devrimlerinin Avrupa ve dünyadaki toplumlar üzerindeki etkilerini karşılaştırır;• Endüstriyel devrimin Avrupa'nın dünyada ekonomik ve teknolojik hakimiyetini yaratmadaki rolünü değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• 19. ve 20. yüzyıllardaki göçler	<ul style="list-style-type: none">• 19. ve 20. yüzyıllarda göçün başlıca nedenlerini belirler (kıtlık, savaş, aşırı nüfus,

<p>(göç, mülteciler, diaspora, kıtlık, aşırı nüfus, zulüm, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, uyum, şovenizm)</p>	<p>zulüm, ekonomik fırsatlar);</p> <ul style="list-style-type: none">• Yerliler ile yerleşimciler arasındaki teması ve bu karşılaşmaların sonuçlarını açıklar;• Göçten etkilenen bölgelerdeki demografik yapı, kültür, toplum ve ekonomideki değişiklikleri açıklar;• Farklı göç türlerini (ekonomik, politik, zorunlu) ve bunların sonuçlarını bölgelere göre karşılaştırır;• Orta Çağ ve modern yüzyıldaki göç arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları, özellikle ölçek, nedenler ve devletin rolü açısından analiz eder;• Göçün modern toplumların oluşumunda, ulusal kimliklerde, kültürel temaslarda ve ekonomik kalkınmada oynadığı rolü değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Fikirlerin, kültürlerin ve stillerin göçü (kültürel değişim, senkretizm, ideoloji, sanat, din, kitle kültürü, kültürel melezlik, moda, gelenek, özgünlük)	<ul style="list-style-type: none">• Tarihsel ve çağdaş bağlamlarda kültürel değişim, senkretizm ve melezlik süreçlerini açıklar;• Fikirlerin, stillerin ve kültürlerin en sık göç ettiği toplumsal yaşam alanlarını belirler (sanat, din, moda, müzik);• İnsanlar ve medeniyetler arasında bağlantıları besleyen fikirlerin ve kültürel biçimlerin özelliklerini açıklar;• Kültürel değişime açık olan toplumları, dış etkileri reddeden toplumlarla karşılaştırır;• Fikirlerin ve stillerin göçü sonucunda sanatta, gündelik yaşamda ve toplumsal değerlerde meydana gelen değişiklikleri analiz eder;• Fikirlerin ve kültürlerin göçünün dünya medeniyetinin ve küresel bağlantının gelişimindeki rolünü değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Küreselleşmeden dijital çağa (küresel pazar, şirketler, fuar, postane, radyo, televizyon, dijitalleşme, BM, NATO, Olimpiyat Oyunları)	<ul style="list-style-type: none">• 19. yüzyıldan dijital çağa (ulaşım, iletişim, ekonomi, uluslararası örgütler) kadar küreselleşmenin ana aşamalarını ve biçimlerini açıklar;• Küresel bağlantıya katkıda bulunan kurumları ve olayları belirler (fuarlar, posta, Olimpiyat Oyunları, Kızıl Haç, BM, NATO);• Fikirlerin, bilgilerin ve değerlerin yayılmasında medyanın (radyo, televizyon, dijitalleşme) önemini açıklar;• Ekonomik küreselleşme (küresel pazar, şirketler) ile insanların günlük yaşamları arasındaki bağlantıyı analiz eder;

- Daha önceki bağlantı biçimlerini (örn. posta, radyo) çağdaş dijital bağlantıyla (internet, mobil ağlar) karşılaştırır;
- Küreselleşmenin dünya bağımlılığının, kültürel değişimin ve uluslararası dayanışmanın gelişimindeki rolünü değerlendirir.

Etkinlik Örnekleri

Kronolojik tablolar hazırlama:

- Tarihteki göçler (Neolitik dönemden 20. yüzyıla kadar);
- Büyük coğrafi keşifler;
- Sanayi Devrimi'nden dijital çağa kadar teknik buluşlar.

Tarihi ve sessiz haritaların hazırlanması ve işaretlenmesi:

- Antik çağdaki ticaret yolları ve göç hareketleri;
- Avrupa kolonilerinin konumları ve coğrafi keşiflerin rotaları;
- Teknik ve bilimsel buluşlar: ne zaman, kim tarafından? (İnovasyonlar ve keşiflerin paralel haritası).

Bilgi yarışması / quiz:

- Ürünlerin tarihi (nereden gelmiştir: domates, kakao, pamuk, kahve, çay, pusula, barut, patates? Kim getirmiştir, ne zaman ve hangi sonuçlarla?);
- Coğrafi keşifler dönemindeki keşif seferleri (liderler, güzergâhlar, sonuçlar).

Sınıflandırma ve kısa sunum (grup çalışması ya da ikili çalışma):

- Göç nedenleri ve göç türleri;
- Denizcilik keşifleri ve sonuçları;
- Bilim insanları ve teknik buluşları;
- Coğrafi, bilimsel ve endüstriyel keşiflerin toplumlar üzerindeki etkileri.

Araştırma ve eleştirel düşünme:

- Proje: “Kolomb’dan önce Amerika’nın keşfi” – kanıtlar ve teoriler;
- Marco Polo’nun Asya’nın Avrupalılar tarafından tanınmasındaki rolü;
- Analiz: “Ürünler dünyaya nasıl yayıldı?” (şeker, kahve, mısır, ipek, barut).

Görselleştirme ve yaratıcı üretim:

- Küresel ticaret yolları ve kültürel alışverişler: tarih boyunca dünya nasıl birbirine bağlandı?

Tartışmalar ve gerekçeli görüş bildirme:

- Küreselleşme Marco Polo ile mi, Kolomb ile mi, internetle mi, yoksa başka bir şeyle mi başladı?
- Amerika'nın keşfi Avrupa'daki toplumsal-ekonomik süreçleri nasıl etkiledi?
- Avrupa dışındaki halklar geçmişte Avrupa'yı nasıl algılamışlardı?

Karşılaştırmalı analiz:

- Sömürgeleştirme öncesi dönemde Avrupa ve Asya devletleri (teknoloji, ekonomi, kültür).

Geçmişle özdeşleşme:

- "Ben bir deniz keşif seferinin lideri olsaydım" – Öğrenciler hedef, motivasyon, beklenti ve tehlikeleri belirleyerek yaratıcı bir görev üstlenir.
- "Yerli halkın sesi" – Sömürgeleştirme ya da "keşif" sürecine tanıklık eden Avrupalı olmayan bir kişinin bakış açısından kısa bir monolog yazma.

Tarihi güncelleme:

- Halkların birbirini geçmişteki ve günümüzdeki algılayış farkları;
- Matbaadan internete kadar teknoloji dünyayı birbirine bağlamayı nasıl hızlandırdı?

Tarihte bireyin rolü:

- Kristof Kolomb'un Amerika'yı "keşfetmesinin" olumlu ve olumsuz yönleri.

Eleştirel tarihsel düşünme ve problem çözme:

- Halkların coğrafi konumu tarihsel gelişimlerini nasıl etkilemiştir?
- Sömürgecilik din, ekonomi ve kültürleri nasıl etkilemiştir?
- Hangi bölgeler barışçıl şekilde, hangileri baskı ve savaş yoluyla birbirine bağlanmıştır?
- Kuzeybatı Avrupa'nın sömürgecilik dünyasında hâkimiyet kurmasını sağlayan jeopolitik, ekonomik ve teknolojik faktörler nelerdir?

Canlandırma / simülasyon:

- "Kolomb Takası" – Öğrenciler tüccar, yerli halk, misyoner, denizci rollerine girer ve Eski Dünya ile Yeni Dünya arasında gerçek ürünleri, fikirleri ve hastalıkları "takarlar".

En iyi deneme yazısı yarışması – konu başlıkları:

- Barışçıl temasların mı, savaşların mı dünya bağlantılarını etkilemesi daha güçlü olmuştur?
- Ateşli silahların gelişimi mi yoksa kültürel üstünlük mü sömürgecilik başarısında belirleyici olmuştur?

- Küreselleşme ve dijitalleşmenin bireysel ve toplumsal gelişime etkisi.

Konu: **SAVAŞLAR, ÇATIŞMALAR VE ÖZGÜRLÜK MÜCADELELERİ**

Toplam ders saati: 19

ÖĞRENME KAZANIMLARI:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Napolyon'un Avrupa tarihindeki rolünü açıklayın.
2. 19. yüzyılda Avrupa'daki toplumsal değişimler üzerindeki devrimlerin ve reformların etkilerini karşılaştırın.
3. Sömürgeciliğin ideolojik gerekçesini ve sömürgeciliğin sonlandırılması sürecini tanımlayın.
4. Dünya savaşlarının nedenlerini, seyrini ve sonuçlarını tanımlayın.
5. 20. yüzyıldaki savaşlarda ideolojilerin ve teknolojinin önemini açıklayın.
6. Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş'ın özelliklerini karşılaştırın.
7. Ekim Devrimi'nin önemini ve sınıf mücadelesinin gelişimindeki rolünü anlayın.
8. Nazizm ve faşizmin insanlığın gelişimiyle ilgili olarak suç ideolojileri olarak rolünü tanımlayın.
9. Barış örgütlerinin ve barışçıl direniş biçimlerinin katkısını değerlendirin. 10. Modern askeri çatışmaların nedenlerini analiz eder ve sonuçlarının modern toplumu nasıl etkilediğini değerlendirir.

Öğrenci:

1. 20. yüzyıl tarihinin önemini, önceki tarihsel gelişmeleri anlamayı ve insanlığın geleceğine yönelik vizyonu takdir eder.
2. Modern toplumların gelişimine katkıda bulunan tarihi figürlere saygı gösterir ve bu kişilerin rolüne ilişkin farkındalık geliştirir.

İçerik (ve terimler):

- **Napolyon Savaşları ve Avrupa'daki Yeni Düzen**
(Napolyon Bonapart, İmparator, Napolyon Yasası, Savaşlar, Büyük Ordu, Kıta Ablukası, Rusya, Waterloo, Viyana Kongresi, Restorasyon, Milliyetçilik, Büyük Güçler)

Aşağıdaki yönlerden öğrenci yeteneğini değerlendirme standartları:

- Napolyon Bonapart'ın yükselişini ve düşüşünü ve Napolyon Savaşları'nın temel aşamalarını açıklar;
- Napolyon Savaşları sırasındaki temel askeri ve politik olayları ve bunların sonuçlarını belirler;
- Napolyon Yasası'nın önemini ve Avrupa hukuk sistemleri üzerindeki etkisini açıklar;
- Viyana Kongresi'nin yeni düzeni kurmadaki önemini ve dayandığı ilkeleri açıklar;
- Napolyon Savaşları'ndan önce ve sonra Avrupa'daki bölgesel, politik ve sosyal

	<p>koşulları karşılaştırır;</p> <ul style="list-style-type: none">• Napolyon'un fetihlerinin milliyetçiliğin ortaya çıkışı ve Avrupa'daki politik bilinçteki değişim üzerindeki etkisini analiz eder;• Napolyon Savaşları'nın Avrupa'nın dönüşümü ve modern politik ilişkilerin yaratılmasındaki rolünü değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Amerika, Afrika ve Asya'da sömürgecilik (emperyalizm, Avrupa kolonileri, ticaret şirketleri, Berlin Konferansı, Afrika için mücadele, sömürü, ayaklanmalar, Avrupalılaşıma, kültürel egemenlik, ırkçılık)	<ul style="list-style-type: none">• Emperyalizm ve sömürgecilik yoluyla Amerika, Afrika ve Asya'daki Avrupa yayılma sürecini açıklar;• Sömürgeci güç biçimlerini belirler ve farklı bölgelerdeki yönetim modellerini karşılaştırır.• Sömürgeci sömürünün sömürgeleştirilmiş halkların ekonomisi, kültürü ve toplumları üzerindeki etkisini analiz eder;• Berlin Konferansı'nın Afrika'nın bölünmesi ve küresel jeopolitik bağlamındaki önemini yorumlar;• Farklı kıtalardaki yerli halkların tepkilerini (ayaklanmalar, isyanlar, kültürel direnişler) karşılaştırır;• Sömürgeciliği meşrulaştırmada ırkçılığın, Avrupa merkeziliğin ve kültürel egemenliğin ideolojik etkisini değerlendirir;• Sömürgeciliğin modern devlet sınırlarının, kimliklerinin ve çatışmalarının yaratılmasındaki rolünü değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• 19. yüzyılda devrimler ve savaşları (milliyetçilik, egemenlik, özgürlük, ulus, Simón Bolívar, Milletlerin Baharı, ABD İç Savaşı, İtalyan birleşmesi, Alman birleşmesi, Garibaldi, Bismarck)	<ul style="list-style-type: none">• 19. yüzyılda devrimlerin ve birleşmelerin itici güçleri olarak ulus ve milliyetçilik kavramını açıklar;• Avrupa, Latin Amerika ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki temel devrimci hareketleri ve figürleri belirler (Bolivar, Milletlerin Baharı, Garibaldi, Bismarck, Lincoln);• Amerikan İç Savaşı'nda kölelik, devlet egemenliği ve ulusal kimlik arasındaki nedensel ilişkiyi analiz eder;• Milliyetçiliğin İtalya ve Almanya'nın birleşme süreçlerine olan etkisini analiz eder;• Latin Amerika'daki bağımsızlık savaşlarının sömürge karşıtı ve ulusal kurtuluş hareketleri olarak önemini yorumlar;• Milletlerin Baharı devrimlerini, hedefler, sonuçlar ve toplumsal bağlam açısından

	<p>ulusal birleşme hareketleriyle karşılaştırır;</p> <ul style="list-style-type: none">• 19. yüzyılın Avrupa ve Amerika'da modern devletlerin, ulusların ve siyasi sınırların oluşumundaki önemini değerlendirir;
<ul style="list-style-type: none">• 19. yüzyılda Balkanlar'daki ulusal kurtuluş hareketleri (Osmanlı İmparatorluğu, millet sistemi, zimii, Filiki eteria, özerklik, ulusal sorun, Yunanistan, Birinci ve İkinci Sırp Ayaklanmaları, Nisan Ayaklanması, Rus-Türk Savaşı (1877-1878), Berlin Kongresi (1878), Doğu Krizi, Arnavut ulusal kurtuluş hareketi)	<ul style="list-style-type: none">• Osmanlı İmparatorluğu'nun bağlamını ve millet sistemi ve zimi statüsü aracılığıyla örgütlenmesini açıklar.• Temel kurtuluş hareketlerini (Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan, Arnavutluk) ve bunların tarihsel aşamalarını belirler: ayaklanma, özerklik, bağımsızlık;• Arnavut ulusal kurtuluş hareketinin gelişimini, hedeflerini, taşıyıcılarını ve 19. yüzyıl Balkan ulusal hareketlerindeki yerini açıklar;• Osmanlı yönetimi ve özyönetim ve ulus-devlet mücadelesi bağlamında ulusal sorun kavramını analiz eder.• Farklı Balkan halklarının elde ettiği özerklik biçimlerini ve derecelerini ve bağımsızlığa doğru evrimlerini karşılaştırır;• Büyük Güçlerin ulusal hareketlerin gelişimi ve Berlin Kongresi'nin sonuçları üzerindeki etkisini yorumlar;• Nisan Ayaklanması'nın ve Rus-Türk Savaşı'nın Balkan düzeninin dönüşümü için nedenlerini ve sonuçlarını analiz eder;• Balkanlar'da modern ulus-devletlerin oluşumunda ulusal kurtuluş hareketlerinin önemini değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Birinci Dünya Savaşı (İtilaf, İttifak Devletleri, Franz Ferdinand, Gavrilo Princip, cephe, diplomasi, Paris Barış Konferansı, sınırlar, topraklar, uluslararası sistem)	<ul style="list-style-type: none">• Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesinin tarihsel koşullarını, nedenlerini ve vesilesini açıklar;• İki büyük ittifakın - Merkezi Güçler ve İtilaf Devletleri'nin - özelliklerini açıklar;• Savaşın tarafların başlıca siyasi ve askeri liderlerini listeler;• Avrupa, Afrika, Asya ve Orta Doğu'daki karada, denizde ve havada gerçekleşen başlıca askeri eylemleri ve önemli savaşları açıklar;• Savaşta yeni silahların geliştirilmesi ve uygulanması için teknolojik başarıların önemini açıklar;• Birinci Dünya Savaşı'nın gidişatını ve sonuçlarını anlar;• Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra büyük imparatorlukların çöküşünü açıklar;• Diplomasinin savaş sonrası düzeni şekillendirmedeki ve Avrupa ve dünyanın siyasi

	<p>haritasını değiştirmedeki rolünü açıklar.</p> <ul style="list-style-type: none">• Birinci Dünya Savaşı'nın iki tarihsel dönem arasındaki sınır olarak önemini kabul eder - "uzun 19. yüzyılın" sonu ve modern çağın başlangıcı;• Paris Barış Konferansı'nda alınan kararların sonuçlarını II. Dünya Savaşı'nın nedenleri bağlamında analiz eder;• I. Dünya Savaşı'nı insanlık tarihindeki ilk küresel silahlı çatışma olarak değerlendirir ve sonuçları modern dünyada hala hissedilir.
<ul style="list-style-type: none">• Rus Devrimi ve Komünizm (Şubat ve Ekim Devrimleri, II. Nikolay Romanov, Bolşevikler, monarşistler, iç savaş, sovyetler, Lenin, Stalin, komünizm, SSCB)	<ul style="list-style-type: none">• Çarlık, komünizm, Bolşevikler ve monarşistler terimlerini Rus Devrimi bağlamında açıklar;• Devrimlerden önce Rusya'daki krizin nedenlerini sıralar ve Rusya'nın I. Dünya Savaşı'na katılımının etkisini açıklar;• Şubat ve Ekim Devrimleri'nin olaylarını ve gidişatını anlatır.• Devrimlerle ve yeni hükümetle ilişkilendirilen temel siyasi figürleri belirler (II. Nikolay, Lenin, Stalin);• Rusya'daki İç Savaş'ın gidişatını ve Bolşevikler ile monarşistler arasındaki çatışmayı açıklar;• SSCB'nin oluşum sürecini ve sosyalist düzenin kurulmasını anlatır;• 20. yüzyılda devrimlerin ve komünizmin Avrupa ve dünya üzerindeki sonuçlarını analiz eder;• 20. yüzyılda ilk sosyalist devletin kurulmasıyla Ekim Devrimi'ni tarihin bir dönüm noktası olarak değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• İki Dünya Savaşı Arasındaki Dünya (Yeni Siyasi Harita, Milletler Cemiyeti, Mandalar, İç Savaşlar, Faşizm, Nazizm, Diplomasi, Askeri, Politik ve Ekonomik Krizler, Popüler Kültür)	<ul style="list-style-type: none">• Savaş sonrası tarihsel koşulları ve Versay sisteminin kuruluşunu açıklar;• Milletler Cemiyeti'nin rolünü, hedeflerini, örgütsel yapısını ve işleyiş biçimini anlar;• Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ekonomik krizin nedenlerini, bunun üstesinden gelmek için alınan önlemleri ve dünya ekonomisi üzerindeki sonuçlarını açıklar;• Faşizm ve Nazizmin ortaya çıkış nedenlerini, ideolojik temellerini ve özelliklerini analiz eder;• Faşizm ve Nazizmi semboller, iktidara gelme biçimi, propaganda, revizyonizm, savaşçı çıkarlar ve toprak özlemleri olarak özellikleri açısından karşılaştırır;• Uluslararası diplomasinin politik eylemini ve Versay Barış Antlaşması'nı koruma

	<p>girişimlerini açıklar;</p> <ul style="list-style-type: none">• Avrupa dışı güçlerin (ABD, Japonya) savaşlar arası dünya düzenine ilişkin konumlarını ve politikalarını anlar;• Savaşlar arası dönemin kültürel ve politik dinamiklerini iki dünya savaşı arasındaki bir dönüm noktası olarak değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• II. Dünya Savaşı (Hitler, Mussolini, Polonya, Avrupa, dünya, cepheler, blitzkrieg, Holokost, Churchill, Roosevelt, konferanslar, atom bombası, sonuçlar)	<ul style="list-style-type: none">• II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesinin nedenlerini ve koşullarını ve çatışmadaki savaşan tarafların planlarını listeler;• İki koalisyonun siyasi ve askeri liderlerini listeler;• Avrupa, Afrika, Asya ve Pasifik cephelerinde, karada, havada ve denizde kullanılan savaş planlarını, muharebe operasyonlarını ve silahları açıklar;• Savaşın dönüm noktalarını, sonraki seyrini ve sonunu belirler.• Savaş suçlarını, barışa karşı suçları ve insanlığa karşı suçları açıklar;• Holokost'u sistematik bir soykırım olarak açıklar, kurban olan grupları (Yahudiler, Romanlar, Slavlar ve diğerleri) tanır ve insanlık için sonuçlarını analiz eder;• II. Dünya Savaşı sırasındaki diplomatik faaliyetleri ve konferansları anlatır;• Anti-Hitler Koalisyonu'nun Mihver güçlerine karşı zaferinin nedenlerini analiz eder;• Amerika Birleşik Devletleri'nin Pasifik'te Japonya ile savaşı sona erdirmek için yeni bir silah - atom bombası - kullanma kararını analiz eder;• II. Dünya Savaşı'nın küresel ölçekteki sonuçlarını açıklar;• II. Dünya Savaşı'nı en büyük askeri çatışma ve dünya tarihinin merkezi bir olayı olarak değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Soğuk Savaş (Yalta, Potsdam, ABD, SSCB, bloklar, ideolojiler, çatışma, Kore, Küba, Vietnam, uzay, popüler kültür)	<ul style="list-style-type: none">• II. Dünya Savaşı'ndan sonra yeni siyasi düzeni şekillendiren tarihi koşulları ve konferansları (Yalta ve Potsdam) açıklar;• Soğuk Savaş'ın başlamasının, dünyanın bloklara bölünmesinin ve askeri ittifakların oluşumunun (NATO ve Varşova Paktı) nedenlerini analiz eder;• Komünizmi ve kapitalizmi, özellikle ekonomi, insan hakları, siyasi düzen ve teknolojik rekabet açısından karşıt ideolojiler olarak karşılaştırır;• Silahlanma yarışının ve uzay yarışının, Doğu ile Batı arasındaki ideolojik ve teknolojik çatışmanın bir sembolü olarak rolünü analiz eder;• Soğuk Savaş çerçevesindeki temel krizleri ve savaşları (Kore, Küba, Vietnam, Berlin,

	<p>Afganistan) ve diplomatik yatıştırma girişimlerini (detente, barış antlaşmaları) açıklar;</p> <ul style="list-style-type: none">• BM ve diğer uluslararası örgütlerin (AB, AGİT, Arap Birliği, Afrika Birliği) modern dünyada barışı ve istikrarı korumadaki önemini açıklar;• Soğuk Savaş'ın 20. yüzyılın ikinci yarısında uluslararası ilişkiler, kültür ve küresel düzen açısından uzun vadeli sonuçları olan bir dönüm noktası olduğunu savunur.
<ul style="list-style-type: none">• 20. yüzyılda sömürgeciliğin sona ermesi ve bağımsızlık mücadeleleri (sömürgecilik karşıtı hareketler, isyanlar, ayaklanmalar, devrimler, Gana, Hindistan, İsrail, Filistin, M. Gandhi, J. Arafat, N. Mandela)	<ul style="list-style-type: none">• Afrika, Asya, Orta Doğu ve diğer bölgelerde dekolonizasyon süreçlerine yol açan tarihsel koşulları açıklar;• Farklı dekolonizasyon yollarını analiz eder: silahlı ayaklanmalar, barışçıl hareketler, diplomatik müzakereler ve uluslararası müdahaleler;• En önemli dekolonizasyon vakalarını ve süreci bireysel bölgelerde yöneten liderleri listeler;• Dünyanın farklı bölgelerindeki dekolonizasyon süreçlerinin özelliklerini ve sonuçlarını karşılaştırır;• BM'nin ve diğer uluslararası faktörlerin dekolonizasyon süreçlerini desteklemedeki rolünü açıklar;• Neo-sömürgeciliğin ortaya çıkışını ve eski sömürgeler ile sömürgeciler arasındaki yeni bağımlılık biçimlerini analiz eder;• Dekolonizasyonu, özgürlük, bağımsızlık ve kendi kaderini tayin hakkının gerçekleştirilmesi için küresel bir tarihsel süreç olarak değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Sivil haklar ve barışçıl direniş biçimleri (demokrasi, insan ve sivil haklar, bireysel ve kolektif haklar, referandum, ombudsman, pasifizm, çevre hareketleri, oy hakkı, boykot, grev)	<ul style="list-style-type: none">• Barışçıl direniş biçimlerinin ve insan ve medeni hakların korunmasına yönelik girişimlerin ortaya çıkış nedenlerini açıklar;• İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra medeni haklar mücadelesine yönelik girişimleri belirler;• Farklı siyasi sistemlerdeki farklı direniş biçimlerini, bunların nedenlerini ve eylem biçimlerini karşılaştırır;• Farklı toplumlarda yasal düzenlemeler ile pratik uygulamaları arasındaki farkı açıklar;• Devletin ve demokratik kurumların medeni hakların korunması veya tehdit edilmesindeki rolünü analiz eder;• Farklı medeniyetlerde değer sistemlerindeki farklılıkları ve medeni haklar için yasal

	<p>çerçeveyi analiz eder;</p> <ul style="list-style-type: none">• Modern toplumlarda insan ve medeni hakları özgürlük ve demokrasinin temeli olarak değerlendirir;
<ul style="list-style-type: none">• Komünizmin Çöküşü ve Avrupa'daki Yeni Demokrasiler (Doğu Bloku, Perestroyka, Glasnost, M. Gorbaçov, R. Reagan, 1989, Dağılma, Geçiş, Demokratikleşme, Çoğulculuk)	<ul style="list-style-type: none">• Doğu ve Orta Avrupa'da komünizmin çöküşüne yol açan tarihsel bağlamı açıklar;• Komünizmin çöküşüyle ilişkili kilit siyasi liderleri ve toplumların dönüşümündeki rollerini tanıır;• SSCB'deki durumu açıklar ve reform (perestroyka, glasnost) girişimlerini ve sonuçlarını yorumlar;• Batı kültürünün ve ABD politikalarının komünizmin çöküş sürecine olan etkisini analiz eder;• Komünizmin çöküşünden önceki ve sonraki ülkelerdeki siyasi ve ekonomik koşulları karşılaştırır;• Komünizmin çöküşünün ekonomik sorunlar, siyasi katıksızlık ve ideolojik işlev bozukluğuyla ilgili nedenlerini değerlendirir;• Komünizmin çöküşünün, yeni bir jeopolitik düzenin yaratılmasına yol açan 20. yüzyılın sonunda bir dönüm noktası olarak tarihsel önemini değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Çağdaş çatışmalar ve barış arayışı (Konvansiyonel, asimetrik, hibrit ve siber çatışmalar, Balkanlar, Orta Doğu, Afrika, Ukrayna, uluslararası anlaşmalar, mülteciler, göçmenler, terörizm, uluslararası mahkemeler, uluslararası hukuk)	<ul style="list-style-type: none">• Topraklar, savaştan taraflar ve çatışma türleri dahil olmak üzere dünyadaki çağdaş çatışmaları tanımlar;• Geleneksel, asimetrik, karma ve siber savaşlar, terörizm, ayrılıkçılık, pasifizm ve uluslararası hukuk gibi çağdaş çatışmalarla ilgili temel kavramları açıklar;• Krizlerin nedenlerini ve askeri çatışmalara dönüşmelerini analiz eder;• Çağdaş çatışmaları, nedenler, davranış yöntemleri ve sonuçlar açısından Soğuk Savaş çatışmalarıyla karşılaştırır;• Göç, yerinden edilme, mülteciler ve etnik temizlik üzerine odaklanarak çağdaş çatışmaların nüfus üzerindeki sonuçlarını yorumlar;• Çağdaş uluslararası ilişkilerde hukukun üstünlüğü, adalet, güç ve politika ilkelerinin önemini açıklar;• Çağdaş çatışmaları barışçıl bir şekilde çözme girişimlerinde uluslararası kurumların (BM, uluslararası mahkemeler, konferanslar, müzakereler) önemini değerlendirir.

Etkinlik Örnekleri:

Kronolojik tabloların hazırlanması:

- Birinci Dünya Savaşı'nın temel aşamaları ve önemli olayları;
- Totaliter rejimlerin ortaya çıkışı ve İkinci Dünya Savaşı'nın seyri;
- Soğuk Savaş dönemi boyunca bloklara ayrılma, askerî çatışmalar ve krizler;
- 20. yüzyıldaki önemli olayların genel görünümü.

Tarihî ve sessiz haritaların hazırlanması ve işaretlenmesi:

- Birinci Dünya Savaşı'ndaki cepheler ve muharebeler;
- İkinci Dünya Savaşı'ndaki cepheler ve muharebeler;
- Soğuk Savaş dönemi Avrupa'sı (askerî çatışmalar ve krizler) ve komünizmin çöküşü;
- Sömürgecilik sona ermesi (dekolonizasyon): Eski sömürgeler ve yeni kurulan devletler.

Bilgi Yarışması:

- Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile savaş sonrası dönemin temel askerî operasyonları ve muharebeleri (coğrafi konum, stratejistler ve generaller, silah türleri, askerî taktikler, doğrudan sonuçlar ve uzun vadeli etkiler);
- 20. yüzyılda Afrika ve Asya'da sömürgecilik sona ermesi (sömürgeci güçler, bağımsızlık hareketleri, öncü figürler ve ilk devlet başkanları, yeni-sömürgecilik biçimleri ve örnekleri).

Sınıflandırma ve kısa sunum (grup veya ikili çalışma):

- 18. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar olan özgürlük savaşları ve çatışmalar;
- Direniş türleri ve özgürlük mücadeleleri (şiddet içeren ve şiddet içermeyen direniş biçimleri).

Araştırma ve eleştirel düşünme:

- Waterloo, Gettysburg ve Normandiya muharebeleri Avrupa ve ABD'nin siyasi tarihini nasıl değiştirmiştir?
- Demiryolları, tanklar ve radarlar 20. yüzyıldaki savaş stratejilerini nasıl etkilemiştir?
- Ulus inşası sürecinde savaşların rolü ne olmuştur? (İtalya ve Almanya'nın birleşmesi, ABD İç Savaşı);
- Savaş ortamında tıp ve insani yardım girişimleri (Florence Nightingale'den Kızılhaç'a kadar savaş tıbbı).

Görselleştirme ve yaratıcı üretim:

- Afiş hazırlama: "Halkların özgürlüğüne yol açan temel muharebeler ve çatışmalar".

Tartışmalar ve gerekçeli görüşler:

- 19. yüzyıldaki ulusal devrimler: Özgürlük mücadeleleri mi yoksa yeni hegemonya projeleri mi?
- Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile Soğuk Savaş arasındaki benzerlikler ve farklar;
- Faşizm ile Nazizm arasındaki farklar ve benzerlikler;
- Almanya'nın her iki Dünya Savaşı'nda yenilmesinde etkili olan faktörler;

- SSCB İkinci Dünya Savaşı'nı nasıl kazandı ve Soğuk Savaş'ı neden kaybetti?

Karşılaştırmalı analiz:

- Komünizm ile kapitalizm – devlet sistemlerinde eşitlik ve rekabet ilkeleri.

Geçmişle empati kurma:

- “Ben Birinci Dünya Savaşı’nda bir askerim”;
- “Ben Hiroşima’da yaşayan biriyim (6 Ağustos 1945)”;
- “Ben Soğuk Savaş ve sömürgecilik sonrası dönemde insan hakları aktivistiyim”.

Tarihin güncellenmesi:

- Günümüzdeki çatışmalar ile 20. yüzyıldaki çatışmaların nedenlerinin karşılaştırılması;
- Günümüzde otoriterizmin biçimleri var mı ve bunlar 20. yüzyıldaki otoriter rejimlerden (ör. faşizm, komünizm) nasıl farklılık gösteriyor?

Tarihî kişiliklerin rolü:

- Napolyon Bonapart: Devrimci mi despot mu?
- Otto von Bismarck: Almanya’nın birleştiricisi mi yoksa gelecekteki çatışmaların mimarı mı?
- Rosa Luxemburg – Vizyoner bir devrimci mi, yoksa stratejisiz bir idealist mi?
- John F. Kennedy – Umudun sembolü mü, yoksa kaçırılmış bir fırsat mı?

Eleştirel tarihsel düşünme ve problem çözme:

- Birinci ve İkinci Dünya Savaşı’nın sömürgecilikten kurtuluş sürecine etkisi ne olmuştur?
- Nazizmin Alman halkını kısa sürede insanlığa karşı suç işlemeye yönlendirmesini mümkün kılan faktörler nelerdir?
- Holokost, 20. yüzyıldaki teknolojik ilerlemenin etik gelişmeyle paralel olmadığını mı göstermektedir?

Canlandırma (simülasyon):

- Soğuk Savaş sırasında BM Genel Kurulu simülasyonu (ör. 1962 Küba Krizi): Öğrenciler ABD, SSCB, Küba, Birleşik Krallık, Çin, Fransa vb. ülkelerin delegelerini canlandırır ve nükleer çatışmayı önlemek üzere diplomatik çözüm arayışında oturum düzenlerler.

En iyi deneme yarışması – konu başlıkları:

- 1914’teki Noel Ateşkesi – İnsanı ve adil bir dünya için umut kıvılcımı;
- Mahatma Gandhi’nin siyasi mücadelesi – Güce karşı güç kullanmadan zafer;
- Holokost – İnsanlık için ebedî bir uyarı.

Konu: **TARİH VE MODERN DÜNYA**

Toplam ders saati: 12

ÖĞRENME KAZANIMLARI:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Medyanın, sanatın ve dijitalleşmenin geçmişi algılama ve inceleme biçimine olan etkisini anlar.
2. Çağdaş toplumlarda popüler kültürün temel özelliklerini açıklar.
3. Çağdaş dünyada film, müzik ve popüler kültürün toplumsal rolünü açıklar.
4. Çağdaş toplumlar için tarihsel kamusal tartışmaların önemini açıklar.
5. Geçmişte ve günümüzde kadınların toplumsal rolünü karşılaştırır.
6. Geçmişte ve günümüzde gençler ve yetişkinler arasındaki toplumsal değerler arasındaki farkları analiz eder.
7. Çağdaş dijital çağda tarihsel belleğin yolunu anlar.
8. Çağdaş küresel zorlukları anlamak ve geleceğe yönelik bir vizyon için tarihsel bilginin önemini analiz eder.
9. Geçmişte ve günümüzde toplumsal gelişim ve kimlik inşası için tarihin önemini takdir eder.
10. Geleneksel ve dijital medyada tarihsel bilgilere eleştirel bir yaklaşım gösterir.

Öğrenci:

1. Çağdaş toplumda kolektif kimlik inşa etmek için tarihsel belleğin önemini takdir eder.
2. Çağdaş toplumsal zorlukları anlama ve ele almada tarihin rolünü değerlendirir.

İçerik (ve terimler):

• **Tarih ve medya**

(medya, gazeteler, sosyal ağlar, medya okuryazarlığı, önyargı, manipülasyon, sahte haberler, propaganda, kolektif bilinç, "hayal edilen topluluklar")

Öğrencilerin aşağıdaki konulardaki yeteneklerini değerlendirme standartları:

- Geleneksel ve yeni medyayı birbirinden ayırır ve tarih hakkında bilgi aktarmadaki rollerini açıklar;
- Tarihsel bilgiyi şekillendirmek için medya mekanizmalarını ve önyargı ve manipülasyonun etkisini açıklar;
- Tarihle ilgili propaganda ve sahte haber örneklerini belirler ve bunların geçmişe ilişkin kamu algısı üzerindeki sonuçlarını açıklar;
- Medyanın kolektif bilinç ve tarihsel anlatılar yaratmaya katılım biçimini analiz

	<p>eder;</p> <ul style="list-style-type: none">• Medyanın "hayal edilen topluluklar" ve ulusal kimlikler oluşturmadaki rolünü yorumlar;• Medyada ve akademik tarihte tarihi temsil etmenin farklı yollarını karşılaştırır;• Tarihin eleştirel bir şekilde anlaşılması ve manipülasyonların tanınması için medya okuryazarlığının önemini takdir eder.
<ul style="list-style-type: none">• Film, müzik ve popüler kültürde tarih (popüler kültür, tarihi film, belgesel, kurgu ve gerçeklik, dramatisasyon, alternatif tarih, müzikal mesaj, çizgi roman, TV dizisi, video oyunu, grafiti, protesto/yürüyüş, sanat enstalasyonu)	<ul style="list-style-type: none">• Popüler kültürde tarihin sunulduğu biçimleri ayırt eder,• Tarihi olayların sunumunda dramatisasyon ve kurgunun önemini açıklar;• Popüler kültürde tasvir edilen tarihi olgu ve figürlere dair örnekleri belirler ve bunları orijinal tarihsel temele bağlar;• Çeşitli medya ürünlerindeki (film, çizgi roman, oyun) tarihe ilişkin doğruluğu ve yaklaşımı analiz eder;• Popüler kültürün gençler ve genel halk arasında tarih algısı üzerindeki etkisini değerlendirir;• Sanatsal ve medya biçimlerinin tarihin kültürel kimliğinin bir parçası olarak onaylanmasındaki rolünü değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Tarihte ve modern dünyada kadınlar (eşitsizlik, hak mücadelesi, oy hakkı, eğitim, ekonomik bağımsızlık, siyasi katılım, Kleopatra, Rosa Luxemburg, Marie Curie, Simone de Beauvoir, Rahibe Teresa)	<ul style="list-style-type: none">• Tarih boyunca kadınların karşılaştığı temel eşitsizlik biçimlerini belirler;• Kadınların oy hakkı mücadelesinin farklı tarihsel bağlamlarda gelişimini anlatır;• Kadınların toplumsal statüsünün ilerlemesinde haklar mücadelesinin önemini açıklar;• Kadınların özgürleşme sürecinde eğitimin önemini açıklar;• Kadınların ekonomik bağımsızlığı ile kamusal hayata katılımları arasındaki bağlantıyı analiz eder;• Kadınların siyasi katılımını eşitlik ve haklar mücadelesinde bir faktör olarak açıklar;• Toplumsal değişimi etkileyen kadınların önemli tarihsel örneklerini tanır;• Kadınların siyasal, bilimsel ve kültürel katılımını ilerletmek için bireysel figürlerin katkısını analiz eder;

	<ul style="list-style-type: none">• Farklı tarihsel dönemlerde ve kültürlerde kadınların toplumsal rollerini ve statülerini karşılaştırır;• Kadınların toplumların tarihsel gelişimindeki rolünü ve modern dünya üzerindeki etkilerini değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Tarih ve gençlik (gençlik hareketleri, protesto, direniş, inisiyatif, eğitim, çocuk işçiliği, eğlence ve boş zaman, grafiti, hip-hop, Hitler Gençliği ve hippie hareketi)	<ul style="list-style-type: none">• Toplumlarda gençlerin tarihsel rollerini (katılım, direniş, telkin) belirler;• Gençlik girişimlerinin ve hareketlerinin tarihsel bağlamlardaki önemini açıklar;• Çocukların işgücüne veya ideolojik yapılara dahil edilmesinin koşullarını ve sonuçlarını tanımlar;• Gençlik kültürünün gelişimini ve tarih boyunca ifade biçimlerini analiz eder;• Gençlik katılımının farklı biçimlerini karşılaştırır: siyasi manipülasyon ile eleştirel karşı kültür;• Gençliğin tarihsel değişimlerdeki rolünü ve çağdaş toplum üzerindeki etkilerini değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Tarih ve kamusal tartışmalar (anıtlar, tatiller, ders kitapları, kahramanlar, siyasallaştırma, revizyonizm, tartışmalar, yorumlama, sembolizm, tartışma)	<ul style="list-style-type: none">• Tarihin kamusal alanın bir parçası haline geldiği ana biçimleri belirler;• Kolektif hafızanın oluşumunda sembollerin ve ritüellerin önemini açıklar;• Tarihsel olayların veya şahsiyetlerin yorumlanmasıyla ilgili tartışmaların nedenlerini tanımlar;• Siyasetin tarihi şekillendirmedeki rolünü ve kamusal alanda kullanımını analiz eder;• Ders kitaplarında, medyada veya kamusal tartışmalarda aynı tarihsel olayın veya şahsiyetin farklı yorumlarını karşılaştırır;• Demokratik bir toplumda tarih hakkında eleştirel tartışmanın önemini takdir eder.
<ul style="list-style-type: none">• Dijital çağda tarihsel bellek (dijitalleştirme, çevrimiçi arşivler, sanal müzeler, fotoğraflar, 3B yeniden yapılandırma, yapay zeka (AI), sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR), sosyal ağlar, dijital kalıcılık)	<ul style="list-style-type: none">• Tarihsel belleğin korunması ve yayılması için dijitalleştirmenin önemini açıklar;• Tarihin sunumu ve yorumlanması için dijital araçların kullanılma yollarını belirler;• Geleneksel ve dijital tarihsel deneyim arasındaki temel farkları açıklar;• Yeni teknolojilerin tarihin deneyimlenme ve yorumlanma biçimi üzerindeki etkisini analiz eder;• Tarihin araştırılması ve temsilinde yapay zekanın kullanılmasının değerini ve risklerini değerlendirir;• Dijital medyanın gençlerin tarihi öğrenme, paylaşma ve anlama biçimleri üzerindeki etkisini değerlendirir.

<ul style="list-style-type: none">• Tarih ve kimlik (aile, köken, gelenek, toplumsal hafıza, kültürel kimlik, dini kimlik, vatanseverlik, farklılık, klişeler, hoşgörü)	<ul style="list-style-type: none">• Kişisel ve kolektif kimliği şekillendiren temel unsurları belirler;• Bir topluluğun kimliğini oluşturmada kolektif belleğin önemini açıklar;• Tarihin vatanseverlik duygularının ve aidiyetin oluşumunu etkileme yollarını tanıır;• Tarih boyunca kimlik ile “öteki” algısı arasındaki ilişkiyi analiz eder;• Paylaşılan bir kimlik yaratmada kültürel ve tarihi farklılıkları anlama ve kabul etmenin önemini değerlendirir.
<ul style="list-style-type: none">• Tarih ve gelecek (ders, sorumluluk, tarihsel bakış açısı, öngörü, vizyon, bilim kurgu, tarihsel gönderme, anakronizm, çoklu bakış açısı, ütopya ve distopya)	<ul style="list-style-type: none">• Tarihsel derslerin önemini ve geleceğe dair kararlar almadaki rolünü açıklar;• Tarihsel düşüncede vizyon ve öngörünün rolünü açıklar;• Geçmiş yorumlarken ve bunun şimdiki zaman ve gelecek üzerindeki etkisini yorumlarken gerçekler, göndermeler ve semboller arasında ayırım yapar;• Geçmiş değerlendirirken ve geleceği tasarlarırken anakronizmin tehlikelerini analiz eder;• Tarihsel gerçekçiliği ütopya ve distopya gibi hayali senaryolarla karşılaştırır;• Geleceğe karşı sorumlu bir tutum oluşturmada çoklu bakış açısının önemini analiz eder;• Gençlerde eleştirel ve vizyoner düşünceyi geliştirmede tarihin rolünü değerlendirir.
<p>Etkinlik Örnekleri:</p> <p>Kronolojik tablolar hazırlama:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kitle iletişim araçlarının gazetelerden dijital platformlara gelişimi;• Kadın hakları mücadelesi tarihindeki önemli olaylar;• Gençlik aktivizmini dönüştüren tarihsel kırılmalar. <p>Tarihî ve sessiz haritalar hazırlama ve işaretleme:</p> <ul style="list-style-type: none">• Gençler tarafından başlatılan sosyal ve politik hareketlerin coğrafi yayılımı;• Ulusal kimliklerle ilişkili fikirlerin kökeni ve yayılımı. <p>Bilgi Yarışması:</p> <ul style="list-style-type: none">• Film, dizi ve müzikte tarih (yazarlar, temalar, mesajlar);• Kadın hakları ve gençlik hareketleri tarihine ait önemli tarihler, olaylar ve kişiler. <p>Araştırma ve eleştirel düşünme:</p>	

Bireysel internet araştırmaları:

- Medya yoluyla tarihin manipölasyonu: 20. ve 21. yüzyıldan örnekler;
- Tarihî film analizi: bir tarihî film veya dizinin incelenmesi.

Tartışmalar ve gerekçelendirilmiş görüşler:

- Medya, geçmişe dair algımızı şekillendiriyor mu?
- Film, güvenilir bir tarih kaynağı olabilir mi?
- Gençler tarihî belleğin korunmasında nasıl etkili olabilir?

Karşılaştırmalı analiz:

- Tarihî gerçek ile tarihî kurgu arasındaki fark;
- Ders kitaplarındaki tarih ile medyadaki tarih arasındaki fark.

Geçmişle empati kurma:

- Geçmişte gençlerin boş zamanları, oyunları ve eğlenceleri;
- “Eski bir fotoğraf konuşuyor...”

Tarihin güncellenmesi:

- “Beklenmedik bir bağlamda tarihî kişilik” (öğrenciler bir tarihî şahsiyet seçer, örn. Büyük İskender, Sezar, Marco Polo, Mahatma Gandhi, Clara Zetkin, Josef Stalin ve bu kişinin 21. yüzyılda nasıl davranacağını hayal eder: influencer, blog yazarı, gençlik hareketi lideri, tarih temalı video oyun tasarımcısı, tarih konulu podcast yapımcısı vb.)

Tarihî kişiliklerin rolü:

- Simone de Beauvoir’un kadın hakları mücadelesine etkisi;
- Leonardo da Vinci – geçmiş ile geleceğin birleştiği bir sembol;
- Che Guevara – tarihî şahsiyet mi yoksa pop kültür ikonu mu?

Eleştirel tarihsel düşünme ve problem çözme:

- Medyada tarih manipölasyonu nasıl tanınabilir?
- Çok yönlü bakış açısı yaklaşımı, tarihi bir bilim olarak göreceleştirir mi?
- Değişen dünyada tarihten hangi değerler korunmalıdır?

Kompozisyon yarışması (en iyi deneme):

- Yapay zekânın gelecekte gerçekliğin algılanması ve geçmişin araştırılması üzerindeki etkisi ne olacak?

- Tarih, Twitter (X) üzerinden yazılabilir mi?
- Zamanımızdan ne hatırlanacak? Gelecek perspektifinden tarih.

KAPSAYICILIK, TOPLUMSAM CİNSİYET EŞİTLİĞİ/DUYARLILIĞI VE KÜLTÜRLERARASI YAKLAŞIM

Ortaöğretimdeki öğretmenler, tüm öğrencilerin öğretim faaliyetlerine aktif katılımını sağlayarak kapsayıcılığı teşvik eder. Bireyselleştirme, farklılaştırma, ekip çalışması ve akran desteği yaklaşımlarını kullanarak, öğretim yöntemlerini öğrencilerin çeşitli bilişsel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlarlar. Engelli öğrencilerle çalışırken, öğretmenler uyarlanmış öğrenme çıktıları ve değerlendirme standartları içeren bireysel eğitim planları uygular ve eğitim asistanları, arabulucular, gönüllü eğitimler ve kaynak merkezlerinden profesyonellerden ek destek sağlar.

Öğrencilerin, özellikle savunmasız gruplardan gelenlerin ilerlemesinin düzenli olarak izlenmesi esastır. Öğretmenler, olası zorlukları zamanında belirler ve bunların üstesinden gelmek için rehberlik sağlarken, öğrenme çıktılarına ulaşmak için destekleyici bir ortam yaratır. Bu yaklaşım yalnızca akademik başarıyı teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin özgüvenini ve aidiyet duygusunu da oluşturur.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik ederken, öğretmenler etkinlikleri düzenlerken basmakalıp toplumsal cinsiyet rollerini teşvik etmemeye dikkat ederler. Çalışma grupları oluştururken veya görev verirken, öğretmenler örnekler, metinler ve resimler kullanırken erkekler ve kızlar arasında bir denge sağlar, toplumsal cinsiyet duyarlılığını destekler ve öğrencileri toplumsal cinsiyet kalıplarını aşmaya teşvik eder. Öğretim süreci, cinsiyet eşitliği ve etnik/kültürel duyarlılığın tüm etkinliklerin doğal bir parçası olması için tasarlanmıştır, özellikle mümkün olan her yerde kültürlerarasılığı ve etnik gruplar arası entegrasyonu destekleyen materyaller ve içerikler kullanılarak. Öğretmenler, öğrencilere her olası durumda çeşitliliğe saygıyı destekleyen etkinlikler aracılığıyla farklı kültürel bakış açıları tanıtır. Bu, öğrencilerin uyumlu, bütünlük bir toplumun yaratılması ve geliştirilmesinin temeli olan kültürlerarası anlayış ve iş birliği konusunda farkındalık geliştirmelerini sağlar.

ÖĞRENCİ BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin beklenen değerlendirme standartlarına ulaşmalarını sağlamak için öğretmen, öğretim ve öğrenme sırasında öğrencilerin faaliyetlerini sürekli olarak izler ve her öğrencinin ilerlemesi hakkında bilgi toplar. Etkinliklere katılım için öğrenciler, etkinlik/görev uygulamasındaki başarı düzeyini belirten ve iyileştirme için rehberlik sağlayan geri bildirim alırlar (biçimlendirici değerlendirme). Bu amaçla öğretmen şunları izler ve değerlendirir:

- öğretmen veya sınıf arkadaşları tarafından sorulan sorulara verilen sözlü yanıtlar,
- veri toplama için araştırma faaliyetleri,
- deneylerin pratik performansı,
- üretimler (ilüstrasyonlar, sunumlar, posterler, vb.),
- küçük grup çalışmalarına katkı,
- ödevler ve
- öğretimin bir parçası olan sınavlara ve diğer faaliyetlere verilen yanıtlar.

Her konunun öğrenimini tamamladıktan sonra öğrenci, elde edilen değerlendirme standartları için sayısal bir toplamsal not alır. Toplamsal değerlendirme, çeşitli biçimlendirici değerlendirme teknikleriyle belirlenen bir bilgi testinde elde edilen sonuç ile ilerleme değerlendirmesinin bir kombinasyonu olarak gerçekleştirilir. Öğrenci, okul yılı boyunca ve sonunda sayısal notlar alır.

Müfredatın uygulanmaya başlaması	2025/2026 eğitim yılı
Kurum/Program Sağlayıcı	Eğitim Geliştirme Bürosu
Ortaöğretim Kanunu'nun 22. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ("Makedonya Cumhuriyeti Resmî Gazetesi" sayıları: 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 42/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16 ve 67/17, 64/2018 ile "Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Resmî Gazetesi" sayı: 229/2020), Milli Eğitim ve Bilim Bakanı, lise eğitiminin birinci (I) yılı için Tarih dersi öğretim programını kabul etmiştir.	no. _____ _____ yılı Eğitim ve Bilim Bakanı Prof.Dr. Vesna Yanevska _____